

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ
OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W POWIECIE GRYFICKIM
NA LATA
2016 – 2024**

Gryfice 2016

Spis treści:

WSTĘP	s. 3
1. Charakterystyka osób niepełnosprawnych w powiecie gryfickim na podstawie dostępnych danych.....	s. 5
1.1. Osoby niepełnosprawne – dane ogólne.....	s. 5
1.2. Osoby niepełnosprawne w powiecie gryfickim.....	s. 6
1.3. Instytucjonalne i pozainstytucjonalne formy pomocy osobom niepełnosprawnym.....	s. 8
2. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane w powiecie gryfickim w latach 2012 – 2015.....	s. 11
2.1. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych	s. 12
2.2. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych	s. 14
2.3. Programy realizowane z myślą o osobach niepełnosprawnych	s. 15
3. Kierunki polityki społecznej powiatu gryfickiego na lata 2016 - 2024 w zakresie wsparcia dla osób niepełnosprawnych.....	s. 18
3.1. Cele strategiczne programu	s. 18
3.2. Cele operacyjne programu	s. 18
3.3. Charakterystyka realizacji celów operacyjnych	s. 19
4. Formy niezbędne do prawidłowej realizacji zadań skierowanych do osób niepełnosprawnych	s. 25
5. Finansowanie programu	s. 26
6. Monitorowanie i ocena realizacji programu	s. 26
ZAKOŃCZENIE	s. 27

WSTĘP

Jednym z głównych założeń nowocześnie pojmowanej polityki społecznej pozostaje wyrównywanie szans życiowych osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Proces ten ma realizować się poprzez ich wielowymiarową integrację społeczną, w efekcie której osoby te będą mogły sprawnie funkcjonować w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.

Cechą charakterystyczną działań nakierowanych na tak rozumianą integrację ma być dążenie do aktywizowania osób zagrożonych wykluczeniem – wzmacnianie ich relacji z innymi, stymulowanie partycypacji w życiu społecznym i pobudzanie ich kreatywności. Aby jednak tego typu działania mogły zajść, niezbędna jest podstawowa infrastruktura społeczna, która ułatwi lub wręcz umożliwi procesy integracyjne. Zaliczyć do niej można rozwiązania z zakresu rynku pracy, edukacji, prawa, służby zdrowia, pomocy społecznej, czy nawet architektury.

Osoby niepełnosprawne to jedna z grup najpoważniej zagrożonych wykluczeniem. Jednocześnie pozostaje ona stosunkowo liczna.

W każdym społeczeństwie żyje pewien procent osób, które z przyczyn dziedzicznych, wrodzonych, w wyniku chorób, wypadków, czy nieprawidłowych warunków życia, nie mają pełnej sprawności fizycznej lub psychicznej.

Istnieje wiele definicji i koncepcji niepełnosprawności:

Według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) osoby niepełnosprawne to osoby o naruszonej sprawności psychofizycznej, powodującej ograniczenia funkcjonalne sprawności lub aktywności życiowej w stopniu utrudniającym pełnienie właściwych ról społecznych.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność oznacza trwałą lub okresową niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Jak czytamy na stronach Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych: niepełnosprawność, zgodnie z kryterium ustawowym, to niemożność efektywnego pełnienia ról społecznych, tj. wypełniania zobowiązania wynikającego z zajmowanej pozycji społecznej przy korzystaniu przez osobę z przysługujących jej przywilejów i praw według bardziej lub mniej określonego wzoru, a więc niemożność bądź

trudności w codziennej aktywności i uczestnictwie wynikające z naruszenia sprawności organizmu.

Niepełnosprawność jest zatem zjawiskiem, które nie powinno być ujęte jedynie w kategoriach zmedykalizowanych, ale odnosić się do jednostki jako podmiotu społecznego, który z uwagi na ograniczenie sprawności doświadcza barier w funkcjonowaniu w życiu społecznym. Przyjęcie tej definicji nakreśla sytuację osoby niepełnosprawnej w kilku zasadniczych kontekstach. Po pierwsze, sytuację osoby niepełnosprawnej należy rozpatrywać w kontekście procesów marginalizacji i wykluczenia społecznego. Z jednej strony jest to marginalizacja o charakterze środowiskowym, polegająca na istnieniu barier w przestrzeni publicznej, które utrudniają pełne uczestnictwo jednostki w życiu publicznym. Równie istotną kwestią jest dyskryminacja o charakterze społecznym, gdzie negatywne postawy społeczne przyczyniają się do uprzedzeń.

Po drugie, osoby niepełnosprawne relatywnie częściej doświadczają deprivacji materialnej niż inni ludzie. Nie tylko chodzi tu o dodatkowe potrzeby, które generuje niepełnosprawność (wyposażenie domu i jego dostosowanie, odpowiednia dieta, rehabilitacja, koszty transportu), ale również mniejsze możliwości zarobkowania oraz niższe dochody. Sytuację osoby niepełnosprawnej należy również postrzegać przez jej gorszą pozycję na rynku pracy będącą nie tylko funkcją czynników, takich jak brak kwalifikacji, czy ich niedostosowanie do wymogów rynku pracy, ale również czynników związanych z ograniczeniem sprawności.

Omawiając problem niepełnosprawności w różnych wymiarach należy również uwzględnić perspektywę osób z najbliższego otoczenia. Konieczność przyjęcia przez jednego z członków rodziny roli głównego opiekuna, często niższe dochody gospodarstwa domowego z uwagi na niepełnosprawność występującą w rodzinie, koszty psychologiczne i emocjonalne, to tylko niektóre z wielu jej pośrednich kosztów.

Niepełnosprawność w swojej istocie jest zjawiskiem o komponentach medycznych i społecznych. Powodowana jest chorobami i dysfunkcjami fizycznymi bądź psychicznymi i wywiera znaczące konsekwencje funkcjonalne oraz społeczne. Osoby niepełnosprawne trwale lub okresowo są niezdolne do wypełniania ról społecznych i zawodowych z powodu naruszenia sprawności organizmu.

*Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Gryfickim na lata **2016-2024** obejmuje zadania powiatu zawarte w Ustawie z dnia*

27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, które dotyczą:

- rehabilitacji społecznej,
- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Zgodnie z artykułem 35a ust. 1 w/w ustawy, do zadań powiatu należy m.in. opracowywanie i realizacja powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w w/w zakresie.

Program jest dokumentem służącym realizacji polityki społecznej powiatu, zgodnie z kierunkami działań samorządu województwa przyjętymi w Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2020.

Program został także pozytywnie zaopiniowany przez Powiatową Społeczną Radę do spraw Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Gryfickim.

Dla efektywnej realizacji *Programu* ważne jest zapewnienie spójności podejmowanych działań. Zasada ta odnosi się do wszystkich obszarów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

1. Charakterystyka osób niepełnosprawnych w powiecie gryfickim na podstawie dostępnych danych

1.1. Osoby niepełnosprawne – dane ogólne

Ostatnie dokładne i kompleksowe dane dotyczące liczby i struktury zbiorowości osób niepełnosprawnych pochodzą z ostatniego, przeprowadzonego w 2002 roku pełnego Narodowego Spisu Powszechnego Ludności (NSP). Według NSP w Polsce żyje około 5,5 miliona osób niepełnosprawnych, co stosunku do danych z 1988 roku oznacza znaczny wzrost. Wzrost liczby osób niepełnosprawnych jest spowodowany głównie procesem starzenia się społeczeństwa. Obecnie blisko 60% tej populacji to osoby, które przekroczyły wiek emerytalny (produkcyjny).

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z 2011 roku liczba osób niepełnosprawnych ogółem wynosiła na koniec marca 2011 około 4,7 mln (dokładnie 4 697,0 tys.). Tym samym liczba osób niepełnosprawnych w Polsce stanowiła 12,2% ludności kraju wobec 14,3% w 2002 r. (blisko 5,5 mln osób

niepełnosprawnych w 2002 roku). Wyniki NSP 2011 wykazały wstępnie, że liczba osób, które deklarowały ograniczenie zdolności do wykonywania zwykłych czynności podstawowych dla swojego wieku i/lub posiadały ważne orzeczenie kwalifikujące je do zbiorowości osób niepełnosprawnych wynosiła 552,2 tys. (wobec 560,7 tys. w 2002 r.)

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011 (NSP 2011) został przeprowadzony inną metodą niż Spis z 2002 roku. W NSP 2011 zostały wykorzystane administracyjne bazy danych. Ponadto dane dotyczące niepełnosprawności zostały zebrane w ramach spisu reprezentacyjnego, co oznacza, że nie wszystkim Polakom zostały zadane pytania o niepełnosprawność. Dane ze spisu reprezentacyjnego zostały uogólnione na całą populację, powoduje to, iż wciąż najpełniejsze dane pozyskane zostały w ramach NSP z 2002 roku.

1.2. Osoby niepełnosprawne w powiecie gryfickim

Powiat Gryficki położony jest w Województwie Zachodniopomorskim. Powiat zamieszkuje około 61 tysięcy mieszkańców (według danych GUS z 2014 r. na dzień 31 grudnia 2013 roku powiat gryficki zamieszkiwało 61 672 osób), z tego około 51% to ludność miejska, natomiast ok. 49% to mieszkańcy terenów wiejskich. Średnia gęstość zaludnienia na terenie powiatu wynosi 60 osób na 1 km². W skład powiatu wchodzi 6 gmin: Gryfice, Płoty, Trzebiatów, Brojce, Karnice, Rewal.

Tabela 1.

Powierzchnia i mieszkańcy gmin i powiatu gryfickiego (dane GUS – stan na dzień 31.12.2013 r.)

Lp.	Nazwa gminy	Ludność	Powierzchnia w km ²	Gęstość zaludnienia
1.	Brojce	3 829	117,97	32
2.	Gryfice	24 013	261,30	90
3.	Karnice	4 216	133,12	31
4.	Płoty	9 144	239,19	38
5.	Rewal	3 817	40,65	85
6.	Trzebiatów	16 653	225,14	75

Trzy gminy powiatu gryfickiego są gminami miejsko – gminnymi (Gryfice, Trzebiatów, Płoty), a trzy gminami wiejskimi (Brojce, Karnice, Rewal).

Według danych GUS z 2002 roku (zgodnie z przeprowadzonym w kraju ostatnim pełnym spisem powszechnym ludności) Powiat Gryficki zamieszkiwało 8 360 osób niepełnosprawnych.

Osoby niepełnosprawne stanowią grupę wewnątrznie zróżnicowaną pod względem stopnia i rodzaju niepełnosprawności, miejsca zamieszkania, wieku, wykształcenia, sytuacji na rynku pracy i innych cech społeczno – demograficznych.

Poniższa tabela charakteryzuje osoby niepełnosprawne pod względem stopnia niepełnosprawności.

Tabela 2.

Osoby niepełnosprawne w powiecie gryfickim z podziałem na stopnie niepełnosprawności (dane GUS - stan na 01.01.2003)

Lp.	Stopień niepełnosprawności	Liczba osób niepełnosprawnych		Ogółem
		Kobiety	Mężczyźni	
1.	Znaczny	1260	1110	2370
2.	Umiarkowany	1220	1429	2649
3.	Lekki	1528	1502	3030
4.	Dzieci i młodzież do lat 16	122	189	311
	Razem:	4130	4230	8360

Każdego roku Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach wydaje orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. W tabeli nr 3 podano liczbę wydanych orzeczeń w latach 2012 - 2015.

Tabela 3.**Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności**

Rok	Liczba wydanych orzeczeń					Ogółem (dzieci i dorośli)
	przed 16 rokiem życia	po 16 roku życia				
		ogółem	w tym stopień:			
			znaczny	umiarkowany	lekki	
2012	511	1537	483	748	306	2048
2013	383	1470	484	708	278	1853
2014	564	1256	311	526	419	1820
2015	456	1374	429	609	336	1830

Z kolei tabela nr 4 przedstawia liczbę osób niepełnosprawnych bezrobotnych oraz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i nie pozostających w zatrudnieniu zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Gryficach w latach 2012 - 2015.

Tabela 4.**Liczba osób niepełnosprawnych według ewidencji PUP w Gryficach**

Rok	Liczba osób niepełnosprawnych		Ogółem
	bezrobotni	poszukujący pracy i nie pozostający w zatrudnieniu	
2012	183	38	221
2013	195	44	239
2014	191	40	231
2015	156	39	195

1.3. Instytucjonalne i pozainstytucjonalne formy pomocy osobom niepełnosprawnym

Realizacja zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej spoczywa na instytucjach działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Należą do nich m.in. jednostki organizacyjne pomocy społecznej, urząd pracy, jednostki służby zdrowia i inne podmioty publiczne.

Zadania na rzecz osób niepełnosprawnych realizują także organizacje pozarządowe i podmioty niepubliczne.

W poniższej tabeli wymienione zostały instytucje i organizacje pozarządowe z podziałem na gminy, funkcjonujące na terenie powiatu gryfickiego i prowadzące działalność na rzecz osób niepełnosprawnych, a także wspierające w/w działania.

Tabela 5.

Wykaz instytucji i organizacji działających w Powiecie Gryfickim na rzecz osób niepełnosprawnych

Lp.	Nazwa gminy	Instytucje	Organizacje
1.	Gryfice	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Gryficach</p> <p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach</p> <p>Dom Pomocy Społecznej w Gryficach</p> <p>Powiatowy Ośrodek Wsparcia w Gryficach</p> <p>Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Gryficach</p> <p>Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach</p> <p>Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Waniorowie</p> <p>Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach</p> <p>Centrum Opieki i Rehabilitacji „Leśna Polana” w Gryficach (Rzęskowo)</p> <p>Praktyka Lekarska w Gryficach - Małgorzata Palicka</p> <p>NZOZ „Wita-Med” w Gryficach</p> <p>Zespół Lekarzy Rodzinnych „Wysoczańscy” w Gryficach</p> <p>ZOZ Centrum Medycyny Rodzinnej w Gryficach</p> <p>ZOZ „MIL-MED” w Gryficach</p>	<p>Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gryficach, prowadzące 2 placówki dla osób upośledzonych umysłowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno –Wychowawczy - Warsztat Terapii Zajęciowej <p>Związek Inwalidów Wojennych Oddział w Gryficach</p> <p>Polski Związek Głuchych Oddział w Gryficach</p> <p>Polski Związek Niewidomych Oddział w Gryficach</p> <p>Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Gryficach</p> <p>Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział w Gryficach</p> <p>Stowarzyszenie Kobiet po Mastektomii „Amazonki” w Gryficach</p> <p>Związek Sybiraków Koło Terenowe w Gryficach</p> <p>Fundacja Rozwój-Integracja (CIS Rogozina)</p>
2.	Brojce	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Brojcach</p> <p>NZOZ Przychodnia Medycyny Rodzinnej „Pod Bukami” S.C. w Brojcach</p>	
3.	Karnice	<p>Ośrodek Pomocy Społecznej w Karnicach</p>	

		ZOZ Centrum Medycyny Rodzinnej w Cerkwicy	
4.	Płoty	Ośrodek Pomocy Społecznej w Płotach ZOZ „Mil-Med” w Płotach NZOZ „Promyk” w Płotach NZOZ - Poradnia Rodzinna w Płotach	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział w Płotach Stowarzyszenie „Pomoc bez granic” w Płotach Caritas (przy Parafii w Płotach)
5.	Trzebiatów	Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzebiatowie Zespół Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Mrzeżynie Dom Pomocy Społecznej w Jarominie Warsztat Terapii Zajęciowej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w Jarominie (przy DPS) NZOZ „Eskulap II” w Trzebiatowie ZOZ Centrum Medycyny Rodzinnej w Trzebiatowie Centrum Lekarsko-Pielęgniarskie Pakk-med., w Trzebiatowie Wojskowa Specjalistyczna Przychodnia Lekarska SPZOZ w Kołobrzegu, ul. Trzebiatowska 1, Mrzeżyno	Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Trzebiatowie, prowadzące placówkę dla osób z niepełnosprawnością intelektualną : - Warsztat Terapii Zajęciowej Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło w Trzebiatowie Centrum Integracji Społecznej w Rogozinie (prowadzone przez Fundację Rozwój-Integracja z siedzibą w Gryficach)
6.	Rewal	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rewalu Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Rewalu ZOZ „Majewski-Med” w Rewalu ZOZ „Majewski-Med” w Pobierowie NZOZ „Medyk” w Niechorzu	Rewalski Uniwersytet Trzeciego Wieku

Wiele spośród wymienionych w tabeli podmiotów, zajmujących się w swojej działalności wsparciem osób niepełnosprawnych, funkcjonuje o zasięgu powiatowym, wojewódzkim, a nawet krajowym, jak: SPZZOZ w Gryficach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach, Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach, Dom Pomocy Społecznej w Gryficach, Dom Pomocy Społecznej w Jarominie, Powiatowy Ośrodek

Wsparcia w Gryficach, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Gryficach, Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Rewalu, Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii w Waniorowie, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Gryficach.

Na terenie powiatu znajduje się jeden zakład pracy chronionej - Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska” w Trzebiatowie, w którym w ciągu ostatnich 10 lat dofinansowano utworzenie i wyposażenie wielu stanowisk pracy przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych – ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych). W 2015 r. w GS zatrudnionych było 214 osób niepełnosprawnych (większość pracowników).

Osoby niepełnosprawne zatrudnia również od wielu lat na terenie powiatu Spółka „Goodwell Polska” w Gryficach (również dofinansowano utworzenie i wyposażenie wielu stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych - ze środków PFRON).

2. Działania na rzecz osób niepełnosprawnych realizowane w powiecie gryfickim w latach 2012 - 2015

W latach 2012-2015 samorząd powiatowy realizował zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych. Wszelkie działania miały na celu zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i wpływały na wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują wszystkim obywatelom.

Na ustawowe zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych Powiat otrzymywał każdego roku środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Wysokość środków przekazywana była zgodnie z algorytmem. Rada Powiatu w formie uchwały określała zadania, na które środki te były przeznaczane.

Poniższa tabela przedstawia wysokość środków PFRON wydatkowanych na zadania skierowane do osób niepełnosprawnych w latach 2012 – 2015.

Tabela 6.

Wysokość środków PFRON wykorzystanych w powiecie na rehabilitację zawodowa i społeczną

Rok	Wysokość środków (w złotych)		Ogółem (w złotych)
	Rehabilitacja zawodowa	Rehabilitacja społeczna	
2012	339.930	2.371.333	2.711.263
2013	100.000	2.193.582	2.293.582
2014	199.993	2.214.205	2.414.198
2015	117.966	2.359.575	2.477.541

2.1. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Realizowana jest między innymi poprzez:

- kształtowanie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osób niepełnosprawnych,
- kształtowanie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Do podstawowych form aktywności wspomagających proces rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych w powiecie gryfickim zaliczyć należy 3 warsztaty terapii zajęciowej (WTZ), w których rehabilitacją objętych jest aktualnie 121 uczestników (WTZ Gryfice – 51 uczestników, WTZ Trzebiatów – 30 uczestników, WTZ Jaromin – 40 uczestników).

Dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej prowadzone są przez organizacje pozarządowe (Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gryficach i Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Trzebiatowie), zaś jeden WTZ - przez Dom Pomocy Społecznej w Jarominie (jednostka powiatowa).

Tabela nr 7 przedstawia liczbę uczestników WTZ w powiecie gryfickim i wysokość środków PFRON przeznaczanych na funkcjonowanie warsztatów w latach 2012-2015.

Tabela 7.**Wysokość środków PFRON wykorzystanych na działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej**

Rok	Liczba uczestników WTZ	Wysokość środków PFRON (w złotych)
2012	121	1.790.316
2013	121	1.790.316
2014	121	1790.316
2015	121	1.876.328

Poza rehabilitacją w warsztatach terapii zajęciowej samorząd powiatowy udzielał osobom niepełnosprawnym i podmiotom prawnym różnego rodzaju dofinansowania ze środków PFRON. Dzięki temu możliwy był udział osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych; usuwanie barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w miejscu zamieszkania osób niepełnosprawnych; zakup sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego. Z myślą o osobach niepełnosprawnych organizowane też były imprezy o charakterze sportowym, turystycznym, kulturalnym, rekreacyjnym. Wszystkie imprezy miały charakter integracyjny.

Tabela nr 8 prezentuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej, liczbę osób objętych różnymi formami rehabilitacji społecznej i wysokość środków PFRON wykorzystanych na te zadania.

Tabela 8.**Zadania z zakresu rehabilitacji społecznej**

Lp.	Zadanie	2012		2013		2014		2015	
		Wysokość środków (w zł)	Liczba osób niepełnospr.	Wysokość środków (w zł)	Liczba osób niepełnospr.	Wysokość środków (w zł)	Liczba osób niepełnospr.	Wysokość środków (w zł)	Liczba osób niepełnospr.
1	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	168.100	175	64.100	91	66.050	89	91.510	112

2	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych	204.250	78	174.264	52	65.670	50	186.435	53
3	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	49.836	8 imprez	39.988	9 imprez	31.500	6 imprez	21.500	6 imprez
4	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	158.831	369	124.914	246	160.669	337	183.802	344

2.2. Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych

Rehabilitacja zawodowa opiera się na działaniach skierowanych na pomoc osobom niepełnosprawnym w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia, rozpoczęciu samodzielnej działalności gospodarczej, a także w zdobywaniu i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych.

Tabela nr 9 prezentuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej, liczbę osób objętych różnymi formami rehabilitacji zawodowej i wysokość środków PFRON wykorzystanych na te zadania w latach 2012-2015.

Tabela 9.

Zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej

Lp.	Zadanie	2012		2013		2014		2015	
		Wysokość środków (w zł)	Liczba osób niepełnospr.	Wysokość środków (w zł)	Liczba osób niepełnospr.	Wysokość środków (w zł)	Liczba osób niepełnospr.	Wysokość środków (w zł)	Liczba osób niepełnospr.

1	Przyznanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej	90.000	4	75.000	3	74.993	3	75.000	3
2	Dokonanie zwrotu wyposażenia kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej	249.930	10	25.000	1	125.000	5	25.000	1
3	Finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych	-	-	-	-	-	-	17.966	10

2.3. Programy realizowane z myślą o osobach niepełnosprawnych w latach 2012 - 2015

W latach 2012 - 2015 na działania na rzecz osób niepełnosprawnych samorząd powiatowy - przy współpracy z innymi podmiotami, pozyskiwał środki w ramach programów realizowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz w ramach funduszy strukturalnych, m.in.: Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego. Na realizację części projektów przeznaczane były również środki samorządu powiatowego oraz innych beneficjentów, które stanowiły wymagany w niektórych programach własny udział finansowy w realizacji zadania.

W ramach programów z udziałem środków PFRON w dużej mierze w/w działania ukierunkowane były na usuwanie barier architektonicznych i transportowych oraz aktywizację zawodową osób niepełnosprawnych.

W ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami” w latach 2012-2015 zrealizowano kilka projektów dot. likwidacji barier architektonicznych i technicznych w Samodzielnym Publicznym Zespole Zakładów Opieki Zdrowotnej w Gryficach, poprzez: dobudowę wind (2) oraz wymianę wind (2), w tym 1 z przebudową szybu i maszynowni, a także dostosowanie pomieszczenia higieniczno -

sanitarnego do potrzeb osób niepełnosprawnych. Udział środków PFRON wynosił max. do 60% kosztów realizacji każdego zadania. Ogółem na realizację w/w projektów Powiat Gryficki pozyskał środki i udzielono dofinansowania PFRON w łącznej wysokości: 565.922,78 zł.

Natomiast w ramach likwidacji barier transportowych z udziałem środków PFRON – również w ramach w/w Programu, zakupionych zostało 8 pojazdów, w tym 5 mikrobusów i 3 autobusy, przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych, dla 3 jednostek powiatowych oraz 3 gmin powiatu gryfickiego. Ogółem powiat pozyskał środki i udzielono dofinansowania ze środków PFRON na realizację w/w projektów w łącznej kwocie: 699.780,27 zł.

Również w ramach w/w Programu powiat realizował w latach 2012-2015 dwa projekty dot. aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych. Powiat pozyskał środki PFRON - jako dodatkowe wsparcie finansowe przy realizacji zadań ustawowych dot. rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych w ramach środków z algorytmu. Ogółem udzielono dofinansowania z pozyskanych środków PFRON w łącznej wysokości: 217.750,00 zł.

We wcześniejszych latach (do 2007 r.) Powiat Gryficki pozyskiwał dodatkowe środki w ramach programów PFRON i udzielono dofinansowania wielu podmiotom, jak np.: w ramach Programu „Pegaz” zakupione zostały trzy pojazdy do przewozu uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej i jeden do przewozu niepełnosprawnych dzieci z Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego w Gryficach. Udział środków PFRON w zakupie pojazdów wyniósł 523 674 zł. Z kolei w ramach wcześniejszych edycji „Programu wyrównywania różnic między regionami” zakupiono pojazdy dla: Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Waniorowie, Urzędu Gminy Karnice, Urzędu Gminy Brojce, Ośrodka Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczego w Gryficach, Domu Pomocy Społecznej w Gryficach i w Jaromieniu, Domu Dziecka w Gryficach, Urzędu Miasta i Gminy Płoty, Urzędu Miasta i Gminy Trzebiatów, Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Rewalu. Udział środków PFRON w realizacji w/w programu wyniósł 749 000 zł, zaś udział środków własnych projektodawców – 283 400 zł.

Natomiast w ramach programów z funduszy strukturalnych w latach 2012 - 2015 realizowano w powiecie projekty, których beneficjentami były m.in. osoby niepełnosprawne, jak np.:

- w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – kontynuowano od 2008 r. partnerski projekt systemowy „Aktywni = Samodzielni” (PCPR-PUP-OPS), kierowany do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem osób niepełnosprawnych; w latach 2012-2015 projekt ukończyło ogółem 248 osób niepełnosprawnych (aktywizacja społeczno-zawodowa); całkowita wartość projektu w latach jego pełnej realizacji - tj. 2008-2015 wyniosła 10.190.240,18 zł, zaś wartość otrzymanego dofinansowania: 9.164.866,58 zł.
- Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach w latach 2012-2015 również realizował projekty z funduszy strukturalnych, w których grupę docelową stanowiły między innymi osoby niepełnosprawne, jak np. :
 - „Metamorfoza” – w latach 2012-2014 w ramach POKL; liczba osób niepełnosprawnych, które rozpoczęły udział w projekcie – 52 osoby;
 - „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie gryfickim (I)” – w 2015 r. w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój – udział wzięły 3 osoby niepełnosprawne;
 - „Aktywizacja osób pozostających bez pracy w wieku powyżej 29 roku życia znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy w powiecie gryfickim” – w 2015 r. w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego - udział wzięły 2 osoby niepełnosprawne.

Od 2006 r. na terenie byłej jednostki wojskowej w Gryficach funkcjonuje Powiatowy Ośrodek Wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnością intelektualną. Działalność Ośrodka finansowana jest z dotacji Wojewody. Od 2015 roku Ośrodek jest odrębną jednostką organizacyjną powiatu (do 2014 roku w strukturach PCPR). Ośrodek dysponuje 30 miejscami i niewątpliwie wzbogaca ofertę skierowaną do niepełnosprawnych mieszkańców powiatu oraz sprzyja ich integracji ze środowiskiem lokalnym.

3. Kierunki polityki społecznej powiatu gryfickiego na lata 2016-2024 w zakresie wsparcia dla osób niepełnosprawnych

Niniejszy *Program* jest kontynuacją długofalowych działań zawartych w poprzedniej edycji *Programu*, obowiązującego w latach 2007-2015.

Podstawowym i nadrzędnym celem działań realizowanych w ramach *Programu* jest dążenie do poprawy sytuacji i jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez doskonalenie systemu wsparcia z uwzględnieniem działań edukacyjnych, społecznych, rehabilitacyjnych i leczniczych oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

3.1. Cel strategiczny programu :

Doskonalenie kompleksowego systemu wsparcia dla niepełnosprawnych mieszkańców powiatu gryfickiego i ich rodzin, którego ideaą jest pełna integracja społeczna i ekonomiczna oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji osób niepełnosprawnych.

3.2. Cele operacyjne programu :

1. Promowanie profilaktyki i oświaty zdrowotnej w połączeniu z wczesną interwencją i przeciwdziałaniem sytuacjom kryzysowym związanym z powstaniem niepełnosprawności.
2. Zaspokajanie indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych, wynikających z faktu niepełnosprawności, wieku, sytuacji rodzinnej lub innych uwarunkowań
3. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym funkcjonowania w najbliższym środowisku – w domu i w rodzinie.
4. Umożliwienie osobom niepełnosprawnym funkcjonowania w społeczności lokalnej.

3.3. Charakterystyka realizacji celów operacyjnych :

Cel operacyjny :

**Promowanie profilaktyki i oświaty zdrowotnej
w połączeniu z wczesną interwencją i przeciwdziałaniem
sytuacjom kryzysowym
związanym z powstaniem niepełnosprawności**

- **Ogólny opis stanu do którego dążymy :**

Dążenie do zminimalizowania lub wykluczenia czynników powodujących niepełnosprawność, a w przypadku powstania niepełnosprawności, jak najwcześniejsze interweniowanie (diagnostyczne i terapeutyczne) oraz przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym.

- **Zadania, których realizacja służy osiągnięciu celu :**

- promowanie zdrowego trybu życia oraz wskazywanie na ryzyko związane z niewłaściwie prowadzonym trybem życia,
- edukacja rodzin i otoczenia w zakresie profilaktyki,
- minimalizacja szkodliwych czynników środowiska,
- poprawa opieki medycznej,
- badania profilaktyczne małych dzieci,
- specjalna opieka – w przypadku wykrycia objawów zaburzenia rozwoju,
- leczenie i ćwiczenia korekcyjne,
- dodatkowe badania,
- pogłębiona diagnoza w sytuacjach stwierdzenia zaburzeń rozwojowych i wad,
- leczenie i rehabilitacja lecznicza osoby niepełnosprawnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci w wieku od 0 do 7 roku życia,
- pomoc terapeutyczna osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom w trakcie leczenia i rehabilitacji leczniczej, a także po ich zakończeniu,
- ułatwianie osobom niepełnosprawnym adaptacji do otoczenia,
- zapewnienie osobom niepełnosprawnym nauki codziennego życia oraz funkcjonowania z niepełnosprawnością w zwykłych warunkach,

- umożliwienie osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom korzystania z pomocy terapeutycznej, mającej na celu łagodzenie stresu i lęku spowodowanego zetknięciem się z problemem niepełnosprawności w rodzinie.

- **Sposoby realizacji zadań, realizatorzy i terminy realizacji :**

Sposób realizacji zadania	Realizatorzy zadania	Termin realizacji
Uświadamianie społeczeństwu przyczyn niepełnosprawności w celu zwiększenia kontroli nad własnym zdrowiem	Służba zdrowia, policja, straż pożarna, sanepid, szkoły, ośrodki pomocy społecznej, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, PCPR, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, organizacje pozarządowe	lata 2016 - 2024
Prowadzenie akcji profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia	Służba zdrowia, policja, straż pożarna, sanepid, szkoły, ośrodki pomocy społecznej, PCPR, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, organizacje pozarządowe	lata 2016 - 2024
Prowadzenie systemu wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, poradnie dziecięce, oddział rehabilitacyjny Szpitala w Gryficach, organizacje pozarządowe	lata 2016 - 2024
Prowadzenie Punktu Rehabilitacyjno – Konsultacyjnego dla dzieci z wadami słuchu	Specjalistyczny Ośrodek Diagnostyki i Rehabilitacji Dzieci z Wadą Słuchu Polskiego Związku Głuchych w Szczecinie	lata 2016 - 2024
Szkolenia kierowane do osób niepełnosprawnych i ich rodzin, dotyczące profilaktyki, wczesnej interwencji i możliwości radzenia sobie w sytuacji kryzysowej spowodowanej niepełnosprawnością członka rodziny	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, PCPR, organizacje pozarządowe, specjaliści służby zdrowia	lata 2016 - 2024
Indywidualny instruktaż kierowany do osoby nie potrafiącej poradzić sobie z nową sytuacją życiową spowodowaną niepełnosprawnością	Grupa wsparcia złożona z przedstawicieli organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, pracownicy socjalni ośrodków pomocy społecznej z terenu zamieszkania osoby niepełnosprawnej	lata 2016 - 2024

Cel operacyjny :

Zaspokajanie indywidualnych potrzeb osób, wynikających z ich niepełnosprawności, wieku, sytuacji rodzinnej oraz innych uwarunkowań

- **Ogólny opis stanu do którego dążymy :**

Zapewnienie osobom niepełnosprawnym wszechstronnej opieki życiowej, medycznej i rehabilitacyjnej.

- **Zadania, których realizacja służy osiągnięciu celu :**

- umożliwienie dostępu do opieki i informacji medycznej oraz rehabilitacji i pomocy terapeutycznej,
- korzystanie z pomocy w pokonywaniu trudności życia codziennego,
- zaopatrzenie osób niepełnosprawnych w sprzęt umożliwiający mobilność i komunikację z otoczeniem (zaopatrzenie w niezbędne pomoce techniczne, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze),
- udzielanie pomocy w uzyskaniu niezbędnych środków egzystencji.

- **Sposoby realizacji zadań, realizatorzy i terminy realizacji:**

Sposób realizacji zadania	Realizatorzy zadania	Termin realizacji
Systematyczne rozpoznawanie indywidualnych potrzeb osób niepełnosprawnych – bank informacji	PCPR, ośrodki pomocy społecznej, organizacje pozarządowe	Lata 2016 - 2024
Gwarantowanie opieki i informacji medycznej	placówki służby zdrowia	Lata 2016 - 2024
Prowadzenie placówek zajmujących się rehabilitacją: - Oddział Rehabilitacyjny - Ośrodek Rehabilitacyjno – Edukacyjno – Wychowawczy w Gryficach	- SP ZZOZ Gryfice - Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Gryficach	Lata 2016 - 2024
Prowadzenie placówek zajmujących się terapią: - Oddział Psychiatryczny - Dom Pomocy Społecznej w Gryficach i w Jarominie - Warsztat Terapii Zajęciowej w Gryficach, Trzebiatowie i Jarominie - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Gryficach	- SP ZZOZ Gryfice - Samorząd powiatowy - PSOUU Koło Gryfice, PSOUU Koło Trzebiatów, Dom Pomocy Społecznej Jaromin - Samorząd powiatowy	Lata 2016 - 2024

Funkcjonowanie instytucji zajmujących się opieką nad osobami niepełnosprawnymi : - Ośrodki Pomocy Społecznej na terenie 6 gmin - Domy Pomocy Społecznej Gryfice, Jaromin	- Samorządy gminne - Samorząd powiatowy	Lata 2016 - 2024
Udzielanie dofinansowania osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom do pobytu na turnusie rehabilitacyjnym	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach	Lata 2016 - 2024
Uruchomienie i prowadzenie powiatowego ośrodka rehabilitacyjno – szkoleniowego	Samorząd powiatowy	Lata 2016 - 2024
Udzielanie dofinansowywania do zakupu sprzętu ortopedycznego i środków pomocniczych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach	Lata 2016 - 2024
Pomoc finansowa i materialna	ośrodki pomocy społecznej – 6 gmin	Lata 2016 – 2024

Cel operacyjny :

Umożliwienie osobie niepełnosprawnej funkcjonowania w najbliższym środowisku – w domu i w rodzinie

- **Ogólny opis stanu do którego dążymy:**

Zorganizowana pomoc osobie niepełnosprawnej i jej rodzinie w rozwiązywaniu problemów dnia codziennego. Przystosowane środowisko domowe do potrzeb osoby niepełnosprawnej, do maksymalnie samodzielnego funkcjonowania.

- **Zadania, których realizacja służy osiągnięciu celu:**

- rozwijanie pozainstytucjonalnych form pomocy i wsparcia,
- likwidacja barier architektonicznych, technicznych i urbanistycznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej,
- likwidacja barier w komunikowaniu się w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej,
- zorganizowanie pomocy organizacyjno – prawnej w zakresie przystosowania miejsca zamieszkania do potrzeb osoby niepełnosprawnej.

- **Sposoby realizacji zadań, realizatorzy i terminy realizacji:**

Sposób realizacji zadania	Realizatorzy zadania	Termin realizacji
Uruchomienie sieci usług socjalnych w oparciu o społeczność lokalną – uruchomienie grupy wsparcia	ośrodki pomocy społecznej, PCPR, wolontariusze, organizacje pozarządowe	Lata 2016 - 2024
Uruchomienie działalności zespołu doradczego, pomagającego w rozwiązywaniu indywidualnych problemów osób niepełnosprawnych	Zespół doradczy w składzie: lekarz, psycholog, pracownik socjalny, architekt, prawnik i inni specjaliści w zależności od potrzeb; gminy, powiat, organizacje pozarządowe	Lata 2016 - 2024
Dofinansowanie zadań z zakresu usuwania barier architektonicznych, urbanistycznych i technicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach	Lata 2016 - 2024
Dofinansowanie zadań z zakresu usuwania barier w komunikowaniu się w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach	Lata 2016 - 2024
Prowadzenie powiatowego ośrodka wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnością intelektualną	Samorząd powiatowy	Lata 2016 - 2024
Organizowanie środowiskowych domów samopomocy	Samorządy gminne	Lata 2016 - 2024
Uruchomienie i prowadzenie mieszkalnictwa chronionego	Samorządy gminne, samorząd powiatowy, organizacje pozarządowe	Lata 2016 - 2024

Cel operacyjny:

Umożliwienie osobie niepełnosprawnej funkcjonowania w społeczności lokalnej

- **Ogólny opis stanu do którego dążymy:**

Przystosowane środowisko lokalne do potrzeb osób niepełnosprawnych w takim stopniu, aby mogły one pobierać naukę, pracować, spędzać czas wolny i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym w miejscu zamieszkania.

- **Zadania, których realizacja służy osiągnięciu celu:**

- podnoszenie świadomości społecznej i poziomu wiedzy w zakresie potrzeb, praw i możliwości osób niepełnosprawnych,
- kształtowanie pozytywnych postaw wobec osób niepełnosprawnych oraz promowanie działań integracyjnych,

- stworzenie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej możliwości kształcenia się na równi z pełnosprawnymi rówieśnikami na wszystkich poziomach nauczania,
- zapewnienie możliwości nauki i rozwoju w środowisku rodzinnym i rówieśniczym,
- stworzenie osobom niepełnosprawnym możliwości zatrudnienia – przede wszystkim na otwartym rynku pracy lub w warunkach chronionych,
- likwidacja barier architektonicznych, urbanistycznych, technicznych oraz w komunikowaniu się w obiektach użyteczności publicznej, instytucjach, organizacjach działających na rzecz osób niepełnosprawnych,
- dostosowanie infrastruktury komunikacji publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, likwidacja barier transportowych,
- wyrównywanie szans w zakresie możliwości spędzania wolnego czasu,
- ułatwienie osobom niepełnosprawnym kontaktów społecznych i zapobieganie izolacji poprzez zapewnienie możliwości aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

• **Sposoby realizacji zadań, realizatorzy i terminy realizacji:**

Sposób realizacji zadania	Realizatorzy zadania	Termin realizacji
Prowadzenie punktu informacji dla osób niepełnosprawnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach	Lata 2016 - 2024
Organizowanie integracyjnych grup przedszkolnych i klas integracyjnych na poziomie szkoły podstawowej i gimnazjum na terenie gmin - w zależności od potrzeb	Samorządy gminne	Lata 2016 - 2024
Przystosowanie budynków szkolnych, w których realizowane jest nauczanie na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej, a także kształcenie specjalne	Samorząd powiatowy	Lata 2016 - 2024
Wzbogacanie bazy dydaktycznej zgodnie ze specyficznymi potrzebami uczniów niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy, Samorządy gminne	Lata 2016 - 2024
Poradnictwo zawodowe, szkolenia i przekwalifikowania	Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach	Lata 2016 - 2024
Współpraca z pracodawcami dotycząca możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach	Lata 2016 - 2024
Uruchamianie stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy i w warunkach chronionych	Starosta Powiatu, PUP, pracodawcy	Lata 2016 - 2024

Uruchomienie zakładu aktywności zawodowej dla osób zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności	Samorząd powiatowy, samorząd gminny, organizacje społeczne	Lata 2016 - 2024
Udzielanie pożyczek na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub rolniczej.	Starosta Powiatu, PUP	Lata 2016 - 2024
Dostosowanie istniejących środków transportu publicznego do potrzeb osób niepełnosprawnych	firmy przewozowe	Lata 2016 - 2024
Prowadzenie sieci transportu przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy, samorządy gminne, organizacje pozarządowe	Lata 2016 - 2024
Usuwanie barier architektonicznych i urbanistycznych, technicznych oraz w komunikowaniu się w budynkach i miejscach użyteczności publicznej	Samorząd powiatowy, Samorządy gminne,	Lata 2016 - 2024
Organizowanie imprez artystycznych i sportowych o charakterze integracyjnym	Samorząd powiatowy, samorządy gminne, organizacje pozarządowe, szkoły i inne	Lata 2016 - 2024
Organizowanie turystyki dla osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy, samorządy gminne, organizacje pozarządowe, szkoły i inne	Lata 2016 - 2024
Organizowanie klubów zainteresowań	Organizacje pozarządowe z wykorzystaniem gminnych ośrodków kultury	Lata 2016 - 2024

4. Formy niezbędne do prawidłowej realizacji zadań skierowanych do osób niepełnosprawnych

Lp.	Forma	Zadania do spełnienia
1.	Zespół Koordynacyjny Programu	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie na poziomie powiatu sprawnej koordynacji działań, - zapewnienie przekazu informacji
2.	Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz realizacji praw człowieka, - opiniowanie projektów i programów skierowanych do osób niepełnosprawnych, - ocena realizacji projektów, programów, - opiniowanie projektów uchwał dot. realizowanych przez powiat zadań na rzecz osób niepełnosprawnych
3.	Działalność informacyjna i promocyjna – z włączeniem Powiatowego Centrum Marketingu, Rozwoju Gospodarczego i Integracji Europejskiej, lokalnych środków masowego przekazu	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie i rozpowszechnianie informatorów i ulotek, - rozpowszechnianie informacji za pośrednictwem mediów, - promowanie działań integracyjnych oraz pozytywnych postaw wobec osób niepełnosprawnych,

4.	Szkolenia	<ul style="list-style-type: none"> - szkolenia służb i kadr pracujących z osobami niepełnosprawnymi oraz na ich rzecz, - szkolenie członków rodzin, opiekunów i wolontariuszy w zakresie przygotowania do pracy z osobami niepełnosprawnymi.
----	-----------	--

5. Finansowanie programu

Na finansowanie zadań realizowanych w ramach programu przeznaczone będą środki z następujących źródeł:

- środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki pozyskane w ramach realizacji programów celowych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych ,
- środki z funduszy strukturalnych,
- środki z budżetu województwa zachodniopomorskiego,
- środki realizatorów poszczególnych działań (samorządu powiatowego, samorządów gminnych, organizacji pozarządowych, pracodawców, innych),
- inne.

6. Monitorowanie realizacji programu

Monitorowanie poszczególnych działań realizowanych w ramach celów operacyjnych będzie dokonywane corocznie i będzie trwało w całym okresie trwania *Programu* - przy współpracy z realizatorami *Programu*, co pozwoli na bieżące śledzenie stopnia ich wykonania oraz wprowadzenie ewentualnych korekt i zmian.

Realizacja *Programu* w zakresie rehabilitacji zawodowej i zatrudniania osób niepełnosprawnych monitorowana będzie poprzez roczne sprawozdania opracowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Gryficach.

Natomiast realizacja *Programu* w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych ujmowana będzie w corocznym sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach.

Ponadto realizacja poszczególnych elementów *Programu* będzie także monitorowana na bieżąco, we współpracy z jednostkami powiatowymi i gminnymi.

Program jest dokumentem otwartym, w którym możliwe jest dokonywanie zmian i uzupełnień w trakcie całego okresu jego realizacji.

Monitorowanie *Programu* oraz ocena jego realizacji - na podstawie prowadzonego corocznie monitoringu realizowanych działań, spoczywa na Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach, we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Gryficach oraz Wydziałem Edukacji Starostwa Powiatowego w Gryficach, a także samorządami gminnymi, w zakresie poszczególnych działań *Programu*.

ZAKOŃCZENIE

Realizacja *Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie gryfickim w latach 2016-2024* jest kontynuacją działań *Programu* obowiązującego w latach 2007-2015 i przyczyni się do dalszego kształtowania oraz umacniania w powiecie gryfickim zintegrowanego systemu działań wobec osób niepełnosprawnych.

Efektywne wsparcie grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym to jedno z najważniejszych wyzwań polityki społecznej na szczeblu powiatowym. Priorytetem działań dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego jest bowiem dbanie o zrównoważony rozwój rozumiany jako budowanie spójnych i funkcjonalnych społeczności z poszanowaniem i ochroną podmiotowości wszystkich obywateli. Władze powiatu są zatem zobowiązane do tworzenia warunków do jak najlepszego rozwoju potencjału swoich mieszkańców, zarówno tych, którzy doskonale radzą sobie w codziennym życiu, jak i tych, którzy z różnych względów wymagają określonej pomocy systemowej.

Osoby niepełnosprawne są kategorią obywateli, którzy mają większe niż inni problemy w funkcjonowaniu w różnych wymiarach życia społecznego. Problem ten można rozpatrywać w różnych wymiarach, od barier architektonicznych w przestrzeni publicznej, poprzez negatywne stereotypy i uprzedzenia, aż po trudną sytuację na rynku pracy wynikającą z posiadanej niepełnosprawności.

Każdego roku wzrasta liczba osób niepełnosprawnych, dlatego też w kontynuowaniu działań mających na celu wzmacnianie systemu wsparcia ważne jest położenie szczególnego nacisku na wczesną diagnozę i rehabilitację oraz wszechstronną pomoc nie tylko osobom niepełnosprawnym, ale także ich rodzinom.

Istotną kwestią jest dalsze dążenie do stworzenia standardów pomocy osobom niepełnosprawnym zbliżonych do standardów obowiązujących w krajach zachodnich Unii Europejskiej.

Wszystkie działania mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych wymagają współpracy i zaangażowania samorządów lokalnych, gminnych i powiatowego oraz wielu instytucji i organizacji pozarządowych, a także przedstawicieli osób niepełnosprawnych.

Współpraca wszystkich zainteresowanych podmiotów będzie korzystnie wpływać na wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych - mieszkańców powiatu gryfickiego, w różnych dziedzinach życia społecznego.

Program stanowi podstawę do aplikowania o środki zewnętrzne, w tym z funduszy strukturalnych przez samorząd powiatowy, samorządy gminne oraz organizacje pozarządowe.

Program został pozytywnie zaopiniowany przez Powiatową Społeczną Radę do spraw Osób Niepełnosprawnych, której członkowie reprezentują jednocześnie gminy oraz środowiska działające na rzecz osób niepełnosprawnych na terenie powiatu gryfickiego.

Opracowanie:

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gryficach

Gryfice, 11.04.2016 r.